

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ КВАЛИТЕТА СТУДИЈСКИХ ПРОГРАМА И НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА АКАДЕМСКЕ 2021/2022. ГОДИНЕ - ПРОЛЕЋНИ СЕМЕСТАР

Ниш, децембар, 2022. године

ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА ВРЕДНОВАЊА КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ПРОЦЕСА У ПРОЛЕЋНОМ СЕМЕСТРУ АКАДЕМСКЕ 2021/2022. ГОДИНЕ

I ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Сагласно општим актима попут Закона о високом образовању, Правилника о стандардима за самовредновање и оцењивање квалитета високошколских установа и појединачних званичних прописа и докумената Филозофског факултета, односно Правилника о стандардима и поступцима за обезбеђење квалитета Филозофског факултета, Правилника о обезбеђењу, контроли и унапређењу квалитета и Правилника о спровођењу поступка за самовредновање и оцењивање квалитета Филозофског факултета предвиђене су области обухваћене поступком самовредновања квалитета. Кључна области према којој се константно организују и усмеравају активности Центра за унапређење квалитета Филозофског факултета јесте област квалитета наставе и студијских програма. Сукцесивно праћење и контрола квалитета наставног процеса врши се сходно устаљеној пракси и дефинисаним процедурама. У ту сврху два пута годишње спроводе се студентске евалуације квалитета наставног процеса. Иако спровођење студентских евалуација потпада под један од захтева и критеријума који је неопходно постићи прописаним стандардима квалитета, Филозофски факултет као високошколска установа која своје делатности усмерава ка пружању образовних услуга у области друштвено-хуманистичких наука посебно третира „глас“ студената и „инпуте“ који од њих долазе. Из тих разлога, у оквиру ове установе кад год се прилике за то укажу спроводе се и додатне активности како би се квалитет наставног процеса што објективније сагледао. Самим тим, Центар за унапређење квалитета своје основне и додатне активности оријентише ка што непристраснијем, обухватнијем и конзистентнијем прикупљању и третирању информација од студената о квалитету наставног процеса. Редовно спровођење поступка вредновања квалитета наставног процеса на Основним академским студијама по департаментама и предметима реализује се, као што је наведено, два пута годишње, након одслушаног сваког семестра и након реализације првих испитних рокова по завршетку пролећног и јесењег семестра будући да су у инструментаријуму за евалуацију садржани искази који се односе на процене о објективности оцењивања. Како би студенти дали своје процене овог елемента неопходно је да прођу кроз оцењивање бар у једном испитном року. Генерално, за сваки вредновани елемент квалитета наставног процеса инструмент садржи низ исказа (квалитет наставе - 8 исказа, квалитет наставног материјала - 4 исказа, објективност оцењивања - 3 исказа и квалитет наставног особља/наставника и сарадника - 6 исказа) на које студенти чекирају степен свог

слагања на петостепеној скали (од 1 - најнижи степен слагања до 5 - највиши степен слагања са датим тврдњама). Између осталог, након вредновања исказа за сваки појединачни елемент у евалуативном листу, студентима је остављен простор за коментаре, односно за изношење сопствених мишљења. Основним статистичким поступцима обрађени подаци представљени су у оквиру овог извештаја и кроз базичну анализу дескриптивних података дата је процена тренутног стања по питању квалитета наставног процеса у пролећном семестру академске 2021/2022. године. Како добијени подаци не дају простора за шира тумачења, извештај је допуњен краћом дискусијом основних резултата и употпуњен компаративном анализом у односу на податке студентских евалуација наставног процеса у истом семестру претходне две академске године. На овај начин стиче се увид у извесне осцилације у позитивном или негативном смеру, како на нивоу појединачних департмана и предмета, тако и свеукупно гледано на нивоу Факултета.

Студентско евалуирање вршено је *online* анкетирањем успостављањем оптималне и рационалне информатичко-техничке организације и подршке. Студенти су евалуацијама приступали путем својих студентских налога са било које локације и са било ког уређаја који поседују – десктоп, таблет, рачунар, мобилни телефон, итд. Како се настава у евалуираном семестру одвијала онлајн путем, то је учешће студената у евалуацијама од куће било веће. Дакле, учешће у евалуацијама није захтевало директан приступ анкети са рачунара на факултету већ приступ са сопственог студентског налога са било које локације. У актуелној епидемиолошкој ситуацији, оваква организација чини се не само логичном већ и оправданом како у погледу заштите студената у здравственом смислу тако и у смислу постизања што веће објективности и заштите анонимности студената на слободном терену. А то им је обезбеђено управо захваљујући ванинституционалним приступу анкетирању. На тај начин иницијални скептицизам студената по питању анонимности и пристрасности сведена је на минимум.

Учесће у евалуацији квалитета наставног процеса студенти су узели након реализације наставе у пролећном семестру и након спроведеног јунског испитног рока. Тако су током пријаве жељених испита за први наредни испитни рок, тј. септембарски приликом приступа свом електронском индексу имали могућност да прво попуне анкету па онда и приступе пријави испита. Сам поступак анкетирања студената спроводи се у складу са одредбама *Правилника о студентском анкетирању и вредновању квалитета студија Универзитета у Нишу* (8/16-01-007/07-005 од 6.11.2007). Комисија за унапређење квалитета Филозофског факултета која делује унутар Центра за унапређење квалитета факултета прецизирала је методологију и динамику анкетирања студената, садржину анкетних упитника водећи се релевантним показатељима квалитета, начин припремања и складиштења електронског анкетног материјала, начин обраде података, политику чувања

података, креирање извештаја и модалитета презентовања прикупљених података према интересним странама. Важно је напоменути да се у поступцима периодичног анкетавања поред чланова Центра за унапређење квалитета активно укључују и активно учешће узимају и службе Факултета. Поред њих кључни учесници су и студенти - чланови Студентског парламента који на себе преузимају обавезу и одговорност правовременог информисања студената о почетку анкетавања, начину приступа евалуативним листићима, значају и вредности непристрасног и рационалног процењивања квалитета наставног процеса, као и механизмима за постизање потпуне анонимности и транспарентности овог процеса. Јасно је да је улога студентских организација као и студената чланова Центра за унапређење квалитета вишеструка и за ваљану организацију поступка вредновања квалитета наставног процеса од кључног значаја.

Центром за унапређење квалитета у чијој је ингеренцији обезбеђење и унапређење квалитета у свим областима вредновања руководи доц. др Драгана Јовановић, а чланове центра чине наставници, сарадници, ненаставно особље и представници студената са свих нивоа студија, а који су иначе именовани од стране Наставно-научног већа на предлог департмана, секретаријата и студентског парламента. Чланови центра истовремено чине и Комисију за унапређење квалитета Филозофског факултета и у свом саставу поред продекана за наставу (проф. др Гордане Ђигић) који прати њен рад, и управника броји укупно 20 чланова и то:

Наставно особље

1. др Бранко Горгиев, редовни професор (Центар за стране језике)
2. др Слађана Ристић Горгијева, редовни професор (Департман за филозофију)
3. др Сузана Марковић Крстић, редовни професор (Департман за социологију)
4. др Јелена Лепојевић, ванредни професор (Департман за руски језик и књижевност)
5. др Марија Јовановић, ванредни професор (Департман за педагогију)
6. др Мирослав Пешић, ванредни професор (Департман за историју)
7. Др Бојана Пуцаревић, асистент (Департман за социјалну политику и социјални рад)
8. Др Владимир Фигар, доцент (Департман за англистику)
9. Др Ивана Стаменковић, доцент (Департман за комунологију и новинарство)
10. др Ивана Миљковић, доцент (Департман за француски језик и књижевност)
11. др Марина Ђукић Мирзајанц, доцент, (Департман за немачки језик и књижевност)
12. Др Миљана Спасић Шнеле, доцент (Департман за психологију)
13. Др Јелена Стошић, доцент (Департман за србистику)
14. др Невенка В. Јанковић, наставник страног језика (Центар за стране језике)

Ненаставно особље

15. Александра Ристић, стручни сарадник (Служба за наставу и студентска питања)

16. Марјан Милчић, технички секретар (Центар за унапређење квалитета)

Студенти

17. Драгана Димитријевић, студент (Докторске академске студије педагогије)

18. Милица Урошевић, студент (Мастер академске студије психологије)

19. Марко Сотировић, студент продекан (Основне академске студије социологије)

20. Анђела Лазић, студент (Основне академске студије историје)

Према већ устаљеној пракси управник Центра за унапређење квалитета на бази добијених података сачињава Извештај о спроведеној студентској евалуацији квалитета наставног процеса након чега следи његово разматрање од стране Комисије за унапређење квалитета, усвајање и прослеђивање у даљу процедуру ка надлежним телима Факултета и Универзитета (Наставно научно веће Филозофског факултета и Центар за унапређење квалитета Универзитета у Нишу).

II РЕЗУЛТАТИ АНКЕТИРАЊА

1. Основне академске студије англистике

Табела 1. Број и проценат студената англистике који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије англистике	1	91	74
	2	77	74
	3	72	63
	4	65	59
	Укупно	305	270

Табела 2. Просечне оцене студената англистике према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС англистике
Искази о квалитету наставе	4.55
Искази о квалитету наставног материјала	4.62
Искази о објективности оцењивања	4.58
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.63
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.63

У Табели 2 су приказани резултати процене квалитета наставног процеса у односу на дефинисане елементе, при чему се просечне оцене студената Англистике крећу у распону од 4.5 до 4.63. Премда су све оцене процењиваних елемената на изразито високом нивоу, ипак постоје минималне разлике међу њима. Тако се најниже просечне вредности могу приметити код квалитета наставе (4.55) и објективности оцењивања (4.58), што сугерише да студенти Департмана за англистику изражавају нешто нижи ниво задовољства овим елементима у односу на квалитет наставног материјала (4.62) и наставног особља (4.63). Интересантан је податак да се идентичне просечне оцене читавају код квалитета рада наставника квалитета младих сарадника. Дакле, студенти Англистике високо вреднују наставни кадар задужен за извођење теоријске и практичне наставе. Даљим прегледом података појединачно по предметима и наставном особљу задуженом за реализацију наставе од прве до четврте године основних академских студија у које Комисија за унапређење квалитета има увид и уз узимање у обзир броја испитаника (минимум 10, максимум 99) који су процењивали дате елементе, може се констатовати да се просечан распон оцена креће од врло добрих (најнижа 3.66) до одличних (4.94). Премда наведени резултати говоре у прилог високог задовољства студената Департмана за англистику свим вреднованим показатељима квалитета, увидом у појединачне резултате по предметима могуће је детектовати

одређена места за унапређења попут уважавања обавеза студената приликом одређивања термина за проверу квалитета знања, припремљености сарадника за наставу, разумљивог и јасног презентовања садржаја, подстицања активног учешћа на настави те и доступности наставника за консултације (опсег појединачних оцена код најниже вреднованог предмета се креће од 3.66 до 4.00). Овај резултат донекле је разумљив с обзиром на то да се на Департману за англистику уписује велики број студената те је постизање максималног учешћа студената у наставном процесу и обезбеђивање константне доступности сарадника за велики број студената тешко постићи, посебно ако се ради о предметима и сарадницима који нису са матичног департмана, и који не негују исти стил рада као наставни кадар Департмана за англистику. Такође, вишегодишња оријентисаност на предмете из филолошке области умногоме може утицати и на њихове процене елемената који се односе на предмете и сараднике нефилолошке оријентације а који су заступљени у одређеном проценту и на студијском програму за англистику. И поред тога, високе оцене сваког појединачног вреднованог елемента квалитета наставног процеса на овом департману не дају посебног основа за предузимање одређених мера за унапређивање већ праћење даљег тога и подстицање за даље одржавање оваквог тренда.

2. Основне академске студије историје

Табела 3. Број и проценат студената историје који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије историје	1	49	30
	2	21	18
	3	25	23
	4	21	16
	Укупно	116	87

Табела 4. Просечне оцене студената историје према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС историје
Искази о квалитету наставе	4.56
Искази о квалитету наставног материјала	4.55
Искази о објективности оцењивања	4.55
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.54
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.56

Просечне вредности процењиваних елемената квалитета наставног процеса на студијском програму за историју крећу у опсегу од 4.55 до 4.56 (Табела 4). Студенти показују висок степен сагласности са исказима свих вреднованих елемената. Гледано од најнижих до највишим просечним оценама могло би се констатовати да студенти историје ниже вреднују квалитет наставног особља у односу на све остале процењиване елементе. Интересантна је чињеница да се нешто више, али идентичне оцене примећују код квалитета наставног материјала и објективности оцењивања, што сугерише да су студенти једнако задовољни овим елементима. Слична ситуација је и код друга два вреднована елемента, односно највише и идентичне оцене читавају се код квалитета наставе и квалитета рада сарадника. Као што се може приметити, занимљивим се чини што постоје статистичке уједначености међу процењиваним елементима јер обрадом добијених података дошло до једнаких резултата код квалитета: наставног материјала и објективности оцењивања (4.55) и наставе и сарадника (4.56). Разлике међу овим паровима елемената су не приметне. Свакако, резултати указују на респонзивност младих сарадника и ефективност у погледу добре организације и реализације наставе. Премда су и најниже оцењени елементи високих просечних оцена, ипак је важно у наредним периодима спроводити континуирано праћење нивоа квалитета или могућих осцилација (позитивних или негативних). Такође, прегледом вредновања појединачних предмета и наставника са матичног департмана задужених за спровођење предавања и вежби, почевши од прве па све до четврте

године приметно је да се најнижа просечна оцена не креће испод 4.11 а највиша 4.89. Наравно, и у овом случају код детектовања најнижих и највиших оцена уважавала се смерница да минимални број испитаника прелази 10. Овакве оцене говоре у прилог организованости и оспособљености наставника и сарадника на студијском програму за историју за адекватну обраду и пласирање садржаја према студентима.

3. Основне академске студије комуницирање и односи са јавношћу

Табела 5. Број и проценат студената комуницирања и односа са јавношћу који су попунили анкету

Основне академске студије комуницирање и односи са јавношћу	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	50	38
	2	49	33
	3	47	34
	4	44	35
	Укупно	190	140

Табела 6. Просечне оцене студената комуницирања и односа са јавношћу према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС комуницирања и односа са јавношћу
Искази о квалитету наставе	4.62
Искази о квалитету наставног материјала	4.70
Искази о објективности оцењивања	4.64
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.69
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.73

У односу на претходно представљене резултате, подаци који се односе на квалитет наставног процеса на Департману за комуницирање и односе са јавношћу нешто су виши. Конкретно, вредновани елементи на овом програму високих су просечних оцена и крећу се од 4.62 до 4.73. Наравно, међу њима има незнатних разлика, па се може рећи да су студенти показали нешто нижи степен слагања са исказима који се односе на квалитет наставе (4.62) и објективност оцењивања (4.64). Ове разлике су скоро не приметне. Нешто више оцене идентификоване су код елемената квалитета наставног особља (4.69) и квалитета наставног материјала (4.70). Судећи према просечној оцени, квалитетом рада сарадника студенти су најзадовољнији. Како се резултати свих процењиваних елемената крећу се изнад 4.62, што имплицира да студенти изражавају висок степен позитивне процене свих дефинисаних елемената квалитета наставног процеса, бесмислено је вршити интерпретације и дискусије ових оцена, али је вредно афирмисати оцене младих сарадника који своје наставне активности усмеравају ка већем ангажовању студената у наставном процесу и разумевању њихових потреба. Генерисањем просечних оцена по предметима и наставном кадру на матичном департману од прве до четврте године, уочава се је најнижа просечна оцена квалитета наставника и сарадника 4.42 а највиша 4.99. У овом поступку примењено је правило да број испитаника не буде испод 10 (у оба случаја број испитаника је преко 30) и да се у оквир анализе узму само наставници матичног департмана.

4. Основне академске студије новинарства

Табела 7. Број и проценат студената новинарства који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије новинарства	1	47	41
	2	43	35
	3	39	31
	4	36	24
	Укупно	165	131

Табела 8. Просечне оцене студената новинарства према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС новинарства
Искази о квалитету наставе	4.47
Искази о квалитету наставног материјала	4.52
Искази о објективности оцењивања	4.51
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.52
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.66

Аритметичке средине свих вреднованих елемената квалитета наставног процеса, посматрано од најниже до највише крећу се у опсегу од 4.47 до 4.66. Поређењем са резултатима сродног студијског програма Комуницирање и односи са јавношћу, уочљиво је да постоје незнатне разлике у просечним оценама вреднованих показатеља. Премда се о њима може говорити у афирмативном смислу, од јако врло добрих до одличних, унутар посматраних резултата најниже просечне вредности утврђене су у проценама квалитета наставе. Нешто виша просечна оцена присутна је код објективности оцењивања. Студенти су једнако задовољни квалитетом наставних материјала и квалитетом рада наставника, што говори у прилог не само ефикасног рада наставника већ и ангажовања да се студентима у ситуацији онлајн наставе изађе у сусрет и пружи адекватни наставни материјали прилагођени околностима и условима у којима се одвија настава и учење. Напоследку, студенти Департмана за новинарство су највиши степен слагања испољили код исказа који се односе на квалитет рада сарадника као и у претходном случају. вреднују квалитет рада сарадника. Праксу флексибилног приступа и адекватног педагошког односа са студентима које негују сарадници треба и надаље оснаживати.

Као и у претходним случајевима, и на овом студијском програму извршен је детаљнији увид у просечне оцене по предметима и наставном кадру ангажованом на матичном департману (од прве до четврте године) те је уочено да је најнижа просечна оцена квалитета наставника и сарадника 4.24 а највиша 4.87. Овакве

оцене упућују на задовољство студената наставним кадром али ипак постоје потенцијална места и предмети које је могуће унапређивати у квалитативном смислу, те је добро надаље их оснаживати да континуирано раде на надограђивању своје компетентности, али и редовности и доступности студентима уз изграђивање флексибилнијег педагошког односа.

5. Основне академске студије немачког језика и књижевности

Табела 9. Број и проценат студената немачког језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије немачког језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	25	18
	2	23	14
	3	29	25
	4	20	15
	Укупно	97	72

Табела 10. Просечне оцене студената немачког језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС немачког језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4.68
Искази о квалитету наставног материјала	4.70
Искази о објективности оцењивања	4.68
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.70
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.73

Резултати приказани у Табели 10 скрећу пажњу да се просечне вредности процењиваних елемената на студијском програму за Немачки језик и књижевност крећу у распону од 4.68 до 4.73. Наиме, приметно је да су студенти немачког језика и књижевности све елементе наставног процеса високо проценили, с тим што су посматрано по добијеним вредностима, међу њима приметне минималне разлике. Тако се ниже али идентичне вредности израчунатих аритметичних средина детектују код исказа којима се описује квалитет наставе и објективност оцењивања. Такође, идентичне али нешто више просечне оцене читавају се код елемената који се односе на обухват литературе за припрему испита и доступност наставних материјала за учење и код исказа који се тичу квалитета рада наставника, односно његове компетентности, доступности и педагошког односа према студентима. Сходно подацима из табеле, посебно се издваја квалитет рада младих сарадника, што указује истовремено и на задовољство студената не само њиховом припремљеношћу за наставу, већ и флексибилности, комуникативности, стила рада, итд. Поред тога што су све наведене оцене високе, важно је напоменути да се ради о једном од најмлађих департмана Филозофског факултета на коме прва генерација студената похађа завршну годину студија, и без обзира на то што се ради о студијском програму који не уписује велики број студената те је прилика за

квалитетан рад више, ове оцене добар су адут за даље залагање и напредовање у смеру одрживости и стабилности.

Гледајући појединачно по предметима на све четири године студија на Департману за немачки језик и књижевност а уз уважавање претходног постављеног критеријума о минималном броју испитаника, посматрано по предметима и наставном кадру ангажованом за извођење теоријске и практичне наставе, најнижа просечна оцена је 4.17 а највиша 5.00. У погледу најниже додељене оцене предметно посматрано, важно је благовремено информисати наставни кадар о тренутним резултатима и потреби да се квалитет наставног рада на конкретним предметима кроз иновирање и промену стратегија и стила рада дигне на виши ниво и барем доведе до одређеног баланса са другим оценама по предметима на истоименом студијском програму. Ово се чини посебно значајним ако се има у виду предстојећа реакредитација студијског програма која може бити добра прилика за уношење промена како у формалном и официјелном смислу тако и неформалном.

6. Основне академске студије педагогије

Табела 11. Број и проценат студената педагогије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије педагогије	1	51	45
	2	47	46
	3	39	34
	4	41	28
	Укупно	178	153

Табела 12. Просечне оцене студената педагогије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС педагогије
Искази о квалитету наставе	4.53
Искази о квалитету наставног материјала	4.60
Искази о објективности оцењивања	4.54
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.59
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.61

Просечне оцене вреднованих елемената на студијском програму за педагогију крећу се у оквирима између 4.53 и 4.61. Према свим процењиваним елементима квалитета наставног процеса, приказаним у Табели 12, могло би се констатовати да студенти педагогије имају нешто нижу тенденцију слагања са исказима који се односе на квалитет наставе и објективност оцењивања. Иако се може говорити о високим просечним оценама, јасно је да су студенти мање задовољни активностима и напорима наставника у планирању и организацији квалитетног наставног рада, али и професионализмом и коректношћу при вредновању стечених знања и вештина студената. Како се ради припремању будућих стручних сарадника-педагога који ће између осталог кроз флексибилност, адаптабилност, иновативност дати свој допринос остваривању програма рада образовно-васпитних установа, дизајнирању квалитетног наставног и изваннаставног рада, и хуманизацији свих облика образовно-васпитног рада и средине у којој раде и делују, чини се да би холистичким приступом могли да се успоставе механизми и начини за унапређења свих елемената, посебно квалитета наставе и оцењивања. Надаље, постоје незнатне разлике у просечним оценама квалитета рада наставника, квалитета наставног материјала и квалитета рада сарадника. У погледу наставног кадра, департман за педагогију значајно је ојачао новим истраживачима сарадницима и младим докторима наука, те високе оцене које говоре у прилог највећег задовољства студената радом младих задужених за извођење вежби на овом студијском програму није изненађење већ очекиван исход.

Ако се има у виду да су млади склонији ка практиковању савременијих модела наставног рада, флексибилнији у односу са студентима и по годинама њима ближи, сасвим је оправдано што их испитаници другачије доживљавају и оцењују. Иако радећи у изазовним околностима у онлајн окружењу, рекло би се да младима не недостаје сналажљивост, мада као и у другим случајевима одређена побољшања су могућа и пожељна како би се извукао максимум који могу да пруже у образовном раду. Ово посебно добија на значају ако се има у виду да је неопходно унети и извесне промене које би довеле до ефективнијег односа према настави, праћењу и вредновању знања и постигнућа студената.

Значајно је напоменути да се у даљим сагледавањима појединачних података по предметима и наставницима/сарадницима који изводе теоријску и практичну наставу на студијским програмима Филозофског факултета Комисија водила тиме да просечне вредности треба тумачити у свим случајевима где је број испитаника изнад 10 из више разлога: (1) број студената који уписују већину студијских програма Филозофског факултета је велики, (2) сви студенти који су уписали годину слушају обавезне предмете, (3) број студената који се опредељују за изборне предмете је различит, (4) не пријављују сви студенти испите у актуелном испитном року, итд. Имајући све то у виду важно је испоштовати овај критеријум ради стицања јаснијег увида у актуелно стање. Говорећи о студијском програму за педагогију и разматрајући резултате од прве до четврте године по предметима и наставницима матичног департмана уочава се да се просечне вредности не крећу испод 4.14 нити изнад 4.98. Иако се чини да овакве оцене нису забрињавајуће и дискутабилне и да сугеришу да и надаље овакав тренд квалитета треба одржавати, ипак с обзиром на област и оријентацију студената, важно је информисати предметне наставнике и сараднике са нижим оценама од уобичајених о негативним кретањима те и неопходности да се осмисле и имплементирају функционалнији приступи квалитету.

7. Основне академске студије психологије

Табела 13. Број и проценат студената психологије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије психологије	1	86	78
	2	81	77
	3	82	76
	4	74	66
	Укупно	323	297

Табела 14. Просечне оцене студената психологије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС психологије
Искази о квалитету наставе	4.64
Искази о квалитету наставног материјала	4.71
Искази о објективности оцењивања	4.65
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.71
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.71

Према подацима приказаним за сваки појединачни елемент вредновања квалитета наставног процеса на Департману за психологију, може се констатовати да се просечне оцене одговора студената психологије крећу у распону од 4.64 до 4.71. Такви подаци говоре у прилог високом позиционирању и квалитету свих активности које се спроводе на овом студијском програму од прве до четврте године основни академских студија. Најнижа просечна оцена приметна је у процени квалитета наставе, што указује да студенти Департмана за психологију имају нижу тенденцију слагања са исказима који се односе на осмишљеност и структурисаност тематских садржаја, облике наставног рада, интерактивност и динамичност наставе и оптерећеност студената. Оцена премда нижа у односу на остале елементе, припада рангу високих просечних оцена, и оправданост за овакав резултат може се пронаћи у више фактора, почевши од структуре студената, нивоа предзнања са којима са којима уписују овај студијски програм, очекивања и представа о активностима које ће се спроводити у оквиру наставе. Томе се може придодати и комплексност организовања наставног рада са великим бројем студената који похађају овај студијски програм те и немогућност одржавања константне заинтересованости студената и адекватне интеракције. Нешто виши степен слагања студенти показују код исказа који се тиче објективности оцењивања, што имплицира да и поред неприметно нижег нивоа задовољства

квалитетом наставе, студенти ипак имају јасан увид и реалну слику начина вредновања њиховог знања и постигнућа. Највише, а уједно и идентичне вредности (4.71) детектују се чак у три вреднована елемента квалитета: наставног материјала, наставника и сарадника. Овај податак не само што је интересантан, него и похвалан с обзиром на то да се говори о високим просечним оценама, које говоре да упркос раду са великим бројем студената наставници и сарадници Департмана за психологију улажу максимум напора да организују ефективан и ефикасан рада са студентима, и пруже им адекватне наставне материјале неопходне за овладавање садржаја из области.

Надаље, када се изврши увид у просечне оцене по предметима и наставном кадру задуженом за спровођење наставе на њима, узимајући у да минимум испитаника прелази 10, примећује се да је најмања просечна оцена 4.08 а највиша 4.89. Овакве добре праксе важно је афирмисати на нивоу факултета а наставни кадар оснаживати да их и надаље спроводи и где год је то могуће надограђује и унапређује сходно савременим трендовима и потребама свих актера у настави.

8. Основне академске студије руског језика и књижевности

Табела 15. Број и проценат студената руског језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије руског језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	12	7
	2	13	10
	3	11	10
	4	14	12
	Укупно	50	39

Табела 16. Просечне оцене студената руског језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС руског језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4.44
Искази о квалитету наставног материјала	4.51
Искази о објективности оцењивања	4.48
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.52
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.63

Просечне оцене издвојених елемената процењивања и вредновања квалитета наставног процеса представљене у Табели 16 су на задовољавајућем нивоу и крећу се у опсегу од 4.44 до 4.63. Детаљнијом анализом добијених података уочавају се најниже вредности у категорији исказа који се односе на квалитет наставе (4.44) и објективност оцењивања (4.48). Може се констатовати да студенти Департмана за руски језик и књижевност имају нижи степен слагања са тврдњама које се односе на облике наставног рада, потребна иницијална знања студената, оптерећење, адекватност и прилагођеност наставних садржаја али и исказа који се тичу начина оцењивања њиховог знања, односно вредновања њиховог залагања и постигнућа. Ради унапређења квалитета у ова два вреднована елемента, нужно је извршити дубљу анализу у сваки појединачни исказ који су студенти процењивали, те сходно добијеном увиду радити на предузимању мера да се идентификоване препреке и одређена одступања отклоне или сведу на минимум. Више просечне оцене препознају се код процењивања квалитета наставног материјала (4.51) и квалитета рада наставника (4.52). Иако разлика у приказаним аритметичким срединама ова два вреднована елемента скоро неprimетна, закључује се да су студенти овим елементима вредновања генерално задовољни. Највиши степен слагања са исказима студенти руског језика и књижевности показују приликом вредновања

квалитета рада сарадника (4.63), што је важан податак, најбоље оцењују приписане младим сарадницима говоре у прилог лакшег остваривања комуникације на релацији студент-сарадник и обратно, што омогућава блискост у годинама и већа отвореност младих сарадника када је у питању разумевање и уважавање потреба студената. Наведени департман не броји велики број студената, што када се узме у обзир уз претходно наведено, даје више прилика сарадницима за боље упознавање и препознавање потенцијала и квалитета студената које треба даље развијати и обликовати у датој области. Водећи се таквим резултатима, добро је и наставнике оснаживати у правцу деловања по моделу млађих колега и предузимања активности за унапређивање оних сегмената у којима су детектоване ниже просечне оцене.

Освртом на податке појединачно по предметима и наставном особљу матичног департмана од прве до четврте године основних академских студија задуженом за реализацију наставе може се открити да се просечан распон оцена креће од врло добрих (најнижа 4.17) до одличних (4.84). Премда наведени резултати говоре у прилог високом задовољству студената Департмана за руски језик и књижевност свим вреднованим елементима квалитета, увидом у појединачне резултате по предметима могуће је детектовати одређена места за унапређења попут припремљености наставника и сарадника за наставу, актививирања студената у наставном процесу, разумљивог и логички структурисаног излагања наставне грађе, приступачности и доступности наставника за консултације (опсег појединачних оцена код најниже вреднованог предмета се креће од 4.00 до 4.35). Како овај студијски програм похађа мањи број студената, оснаживање њихове укључености у наставном процесу и обезбеђивање отворенијег приступа, фреквентније расположивости и доступности наставног кадра могуће је остварити уз добро осмишљен план активности.

9. Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада

Табела 17. Број и проценат студената социјалне политике и социјалног рада који су попунили анкету

Основне академске студије социјалне политике и социјалног рада	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	47	32
	2	49	47
	3	49	46
	4	42	41
	Укупно	187	166

Табела 18. Просечне оцене студената социјалне политике и социјалног рада према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС социјалне политике и социјалног рада
Искази о квалитету наставе	4.66
Искази о квалитету наставног материјала	4.71
Искази о објективности оцењивања	4.71
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.71
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.70

Просечне оцене квалитета наставног процеса студената основних академских студија социјалне политике и социјалног рада високо се позиционирају. Приказани резултати крећу се на интервалу од 4.66 до 4.71. Разлике у просечним оценама вреднованих елемената нису велике, али појединачно посматрано, „најниже“ оцене студенти приписују квалитету наставе (4.66). Рангирање од најниже до највише оцене по вреднованим елементима рекло би се да није потребно јер најнижа оцена спада у ранг прилично високих, те о техничкој опремљености и усклађености са облицима наставног рада, оптерећењу студената, интерактивности наставе и њеној интегрисаности са праксом, и др. сувишно је дискутовати. Сагледавајући остале категорије вредновања, студенти су имали нешто више склоности да позитивније вреднују исказе о квалитету рада младих чланова наставног особља - сарадника (4.73). Занимљива је чињеница да се идентичне вредности просечних оцена уочавају код чак три вреднована елемента квалитета наставног процеса (4.71) и то: наставног материјала, наставника и објективности оцењивања. Овако упечатљиве оцене итекако су афирмативне за студијски програм који је у развоју и који изводи прву генерацију свршених студената. Они дају одличну потврду репрезентативности студијског програма, те да у такве младе и перспективне студијске програме и наставни кадар треба континуирано подржавати у даљем развоју, стабилности и саоодрживости.

Студенти не само да су најзадовољнији квалитетом и доскупношћу наставних материјала, актуелношћу литературе и актуелношћу обухваћених наставних садржаја, већ и компетентношћу, стилем рада и педагошким односом предметних наставника, али и начинима процене њиховог знања и напредовања кроз студије. Мало нижа просечна оцена приписана младим сарадницима скоро да је не приметна али није изненађујућа с обзиром на то да је на овом студијском програму ангажован мањи број сарадника у односу на друге студијске програме, па оптерећење сарадника може бити узрок ниже оцене, али и као таква, оцена је прилично висока и говори у прилог удруженог рада наставника и сарадника на обезбеђивању што повољнијег окружења за наставу и учење.

У односу на појединачне предмете и наставни кадар матичног департмана, испис резултата показује да најнижа додељена оцена износи 4.51 а највиша 4.94. Овакви изузетни резултати који говоре у прилог квалитета наставног процеса вредан су пример којим се треба у будућем раду водити.

10. Основне академске студије социологије

Табела 19. Број и проценат студената социологије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије социологије	1	47	35
	2	29	26
	3	28	27
	4	29	25
	Укупно	133	113

Табела 20. Просечне оцене студената социологије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС социологије
Искази о квалитету наставе	4.73
Искази о квалитету наставног материјала	4.77
Искази о објективности оцењивања	4.76
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.77
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.80

У Табели 20 представљене су вредности просечних оцена показатеља квалитета наставног процеса који се реализује на Департману за социологију. Вредности аритметичких средина процењиваних елемената крећу се у распону од 4.73 до 4.80, што указује на изузетно висок ниво задовољства студената. Освртом на добијене податке и њиховим рангирањем почевши од најнижих према највишим просечним оценама, интересантно је то што је као и у случају већине вреднованих студијских програма квалитет наставе у овој категорији. Иако имају ниши степен слагања са исказима који се тичу овог елемента, ипак он има прилично високу просечну оцену, па су даље интерпретације и дискусије о укупној реализацији наставе, њеном квалитету и пратећим одредницама сувишне. Студенти основних академских студија социологије нешто виши степен слагања показали су код исказа који се односе на објективност оцењивања (4.76), док се неприметно више а идентичне оцене детектују код квалитета наставног материјала и квалитета рада наставника (4.77). Очигледно, задовољство студената пруженим знањима и квалитетним односом наставника према студентима, начинима непристрасног оцењивања, те и расположивим и савременим наставним материјалима, на високом је нивоу. Напоследку, и не мање важна највиша просечна оцена додељена је раду сарадника, што говори у прилог томе да су студенти Департмана за социологију најзадовољнији посвећеношћу, отвореношћу, стручношћу и успостављеним релацијама са асистентима, сарадницима и истраживачима. Овакве похвалне и

прилично афирмативне резултате треба промовисати и тежити ка њиховом константном одржању.

Посматрано појединачно по предметима заступљеним у целокупном студијском програму социологије а узимајући у обзир наставни кадар матичног департмана и број испитаника преко 10, најнижа просечна оцена износи 4.48 а највиша безмало 5, тачније 4.98. Као и у случају са претходно интерпретираним оценама на студијском програму социјалне политике и социјалног рада, овакве резултате треба константно промовисати и надаље одржавати стабилним.

11. Основне академске студије србистике

Табела 21. Број и проценат студената србистике који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије србистике	1	37	32
	2	35	32
	3	44	38
	4	41	32
	Укупно	157	134

Табела 22. Просечне оцене студената србистике према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС србистике
Искази о квалитету наставе	4.73
Искази о квалитету наставног материјала	4.76
Искази о објективности оцењивања	4.75
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.76
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.82

Вредности аритметичких средина процењиваних категорија квалитета наставног процеса на студијском програму србистике, приказане у Табели 22, крећу се у опсегу вредности између 4.73 и 4.82. Добијени подаци указују да студенти Департмана за србистику на изузетно високом нивоу оцењују све елементе квалитета наставног процеса. Посматрано од најниже до највише просечне вредности, најмања просечна оцена утврђена је код исказа о квалитету наставе (4.73) што указује да студенти изражавају нешто нижи степен слагања са тврдњама које тичу благовременог упознавања са програмом предмета, осмишљеношћу наставних тема и прилагођеношћу садржаја, оптерећености студената, усаглашености са бодовним вредностима, интерактивношћу наставе и повезаности са праксом, та и разноврсношћу форми и модалитета извођења наставе. Ова оцена као и у претходним случајевима је прилично висока, па даља разврставања, диференцијације и својеврсне интерпретације нису смислене. Више вредности просечних оцена у односу на овај елемент, детектују се код објективности оцењивања (4.75), а неприметно више и идентичне код процене квалитета наставног материјала и квалитета рада наставника. У односу на ове елементе, приметно висока оцена идентификује се у код елемента који описује квалитет младих чланова наставног особља - сарадника (4.82). Може се констатовати да су студенти Департмана за србистику највише задовољни радом сарадника, те су процене њиховог рада високо позициониране. Овај податак није изненађујућ и неочекиван будући да у реализацији практичне наставе, односно у

извођењу вежби на овом филолошком департману учествују поред асистената, сарадника, истраживача и демонстратора и млади доценти, и као такви студентима блиски по годинама могу боље препознати и разумети потребе студената. На бази тога, успостављање флексибилне и отворене комуникације засноване на обостраној сарадњи и поштовању лако је изводљиво. Посебно је могуће успоставити и интерактивне моделе наставног рада у окружењима са мањим бројем студената, а таква ситуација је на овом департману. Евидентно, ради се о високим просечним оценама те разматрање потенцијалних разлога за ниже оцене код појединих елемената квалитета наставног процеса не би биле оправдане јер очекивано не могу бити сви елементи подједнако посматрани и вредновани од стране студената.

На бази података добијених по предметима и наставном кадру матичног департмана задуженом за спровођење наставе од прве до четврте године студија просечне оцене крећу се од врло добрих 4.42 до изузетних 4.98. Важно је сугерисати представницима Департмана за србистику да наставе делотворне праксе остваривања квалитетног наставног процеса.

12. Основне академске студије филозофије

Табела 23. Број и проценат студената филозофије који су попунили анкету

	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
Основне академске студије филозофије	1	21	11
	2	12	10
	3	8	7
	4	12	8
	Укупно	53	36

Табела 24. Просечне оцене студената филозофије према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС филозофије
Искази о квалитету наставе	4.50
Искази о квалитету наставног материјала	4.52
Искази о објективности оцењивања	4.50
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.56
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.53

Вредновани елементи квалитета наставног процеса на Департману за филозофију су, од стране студената, процењени као повољни. Опсег просечних оцена креће се од 4.50 до 4.56. У опсегу од најниже до највише вреднованог елемента, најнижу просечну оцену према проценама студената филозофије имају два елемента код који се читавају идентичне вредности а то је квалитет наставе (4.50) и објективност оцењивања. Иако су ова два елемента у рангу одличних оцена, чини се да су очекивања виша ако се има у виду да Департман за филозофију спада у департмане са најмањим бројем студената, па је због те чињенице лакше и ефикасније организовати наставни рад и систематичније организовати начине вредновања залагања студената, њиховог напредовања, знања и постигнућа. Нешто виша оцена (4.52) читава се код квалитета наставног материјала. Ови резултати указују да су студенти прилично задовољни доступношћу литературе предвиђене силабусом наставног предмета и обезбеђеним наставним материјалима за учење. Студенти Департмана за филозофију високе оцене доделили су квалитету рада сарадника (4.53) а највише квалитету рада наставника (4.56). Задовољство студената радом и сарадњом са искуснијим наставницима, респектабилним односом према младим сарадницима даје основа за закључак да студенти овог департмана препознају реалне капацитете наставног кадра који се труде да у складу са расположивим ресурсима обезбеде квалитетне наставне материјале неопходне за савлађивање наставне материје и шире. Вредновани

елемент са нижом просечном оценом може дати основу за аналитичнији приступ добијеним подацима узимајући у обзир све прецењиване искате како би се детектовала критична места и предузеле мере за спровођење и увођење ефективнијих промена.

Када се добијени резултати сагледају појединачно по предметима и наставном кадру матичног департмана задуженом за реализацију теоријске и практичне наставе најнижа просечна оцена евалуираног предмета износи 4.00 а највиша 4.91. Свакако, потребно је подстаћи наставни кадар ка осмишљавању и развијању ефективних стратегија и механизма потенцијалног унапређења одређених сегмената квалитета наставе, превасходно оних који се односе на облике извођења наставе, оптерећености студената, интерактивности наставе, повезивања са праксом, итд.

13. Основне академске студије француског језика и књижевности

Табела 25. Број и проценат студената француског језика и књижевности који су попунили анкету

Основне академске студије француског језика и књижевности	Година студирања	Први пут уписани	Број попуњених упитника
	1	17	9
	2	14	12
	3	17	17
	4	10	9
	Укупно	58	47

Табела 26. Просечне оцене студената француског језика и књижевности према оцењиваним елементима квалитета наставног процеса

Група питања	Просечне оцене студената ОАС француског језика и књижевности
Искази о квалитету наставе	4.69
Искази о квалитету наставног материјала	4.78
Искази о објективности оцењивања	4.69
Искази о квалитету наставног особља - наставник	4.72
Искази о квалитету наставног особља - сарадник	4.72

У табели 26 представљени су резултати који се односе на израчунате просечне оцене квалитета наставног процеса према свим вреднованим елементима на студијском програму француски језик и књижевност. На бази датим података примећује се да се распон аритметичких средина креће ка високим вредностима и то од 4.69 до 4.78. Ови подаци су од значаја ако се има у виду да овај студијски програм броји нешто мање студената у односу на департмане који су по броју студената многобројнији па је сасвим извесно и очекивано да ће, у складу са тим, оцене бити високе. Оне заправо говоре о константним напорима наведеног департмана да достигну квалитет највишег нивоа. Посматрано од најнижих ка највишим вредностима по вреднованим елементима, најниже и идентичне вредности приметне су код исказа о квалитету наставе (4.69) и објективности оцењивања, где су студенти имали нешто мањи степен слагања у односу на остала три елемента вредновања квалитета наставног процеса. Након ова два елемента, следе поново два елемента идентичних вредности, а то је елемент квалитета рада наставника (4.72) и квалитета рада сарадника (4.72). Напослетку, судећи по просечној оцени, студенти француског језика и књижевности су највише задовољни квалитетом наставног материјала (4.78) што указује да умеју да препознају значај наставних садржаја, њихову прилагођеност и доступност наставних материјала неопходних за успешну реализацију високошколске наставе

и постизање очекиваних исхода, али ова оцена говори у прилог не само константом праћењу савремених извора већ и омогућавање студентима да им приступе у различитим формама. Високо позиционирање свих процењиваних елемената на овом студијском програму почевши од прве до четврте године говори у прилог развојне перспективе овог департмана коју треба адекватним мерама подстицати и омогућити услове да Департман за француски језик и књижевност постигнути статус квалитета одржи, а резултати рада јавно промовишу.

Посматрано појединачно по предметима и наставном кадру матичног департмана уз узимање у обзир већ постављених критеријума, просечне оцене крећу се у опсегу од врло добрих 4.18 (најнижа) до изузетних 5.00 (највиша). Овакве оцене које свакако говоре у прилог високог задовољства студената вредан су инпут наставницима и сарадницима да наставе са успостављеним праксама и у том смислу неопходно је и надаље их оснаживати како би се ентузијазам у погледу њихове отворености, експертности, редовности, доступности, квалитетног педагошког односа према студентима одржао стабилним и у будућности.

III РЕЗИМИРАЊЕ И УПОРЕДНИ ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА У ПРОЦЕЊИВАНИМ ОБЛАСТИМА У ТРИ ЕВАЛУАТИВНА ПЕРИОДА

Резултати приказани у наредним табелама показују да се просечне оцене свих вреднованих елемената квалитета наставног процеса у актуелној академској години крећу у распону од **4.60** до **4.67** (квалитет наставе – 4.60, објективност осењивања – 4.61, квалитет наставног особља/наставника – 4.64, квалитет наставног материјала – 4.65, и квалитет наставног особља/ сарадника 4.67). Иако сви подаци говоре у прилог високих просечних оцена на нивоу факултета по свим вреднованим елементима, ипак се међу њима посебно издваја оцена приписана квалитету рада младих сарадника (асистената, истраживача приправника, истраживача сарадника, демонстратора укључујући у појединим случајевима и младе доценте) задужених за спровођење практичне наставе, односно вежби. Такви резултати говоре у прилог развијеног ентузијазма младог наставног кадра, професионалног али довољно флексибилног педагошког односа према студентима, посвећености према послу и професионалном развоју, толерантног, коректног и правилног става према наставним и изваннаставним обавезама, стрпљивости, доследности и способности да пренесу акумулирана знања и вештине младим нараштајима. Такође, овакве хетероперцепције охрабрујуће су ако се има у виду да врше једно од најодговорнијих занимања, те да ће од њиховог залагања и стручности зависити и квалитет испоручених образовних услуга, будућност установе у којој раде, будућност студената будућих стручњака у области, и одрживост друштва уопште. Поред тога, и на оцену квалитета наставног материјала важно је указати. Како се и овог семестра настава изводила у онлајн форми, наставни кадар се нашао у ситуацији да изворе обухваћене спецификацијом наставних предмета прилагођава новонасталим околностима јер већини студената штампани извори, библиотека и други директни или индиректни ресурси нису били доступни. У том погледу организованост и снажљивост наставника и сарадника дошла је до изражаја јер су уложили својеврсне напоре да студентима пружи адекватне „заменске“ наставне материјале, осавремењене и усаглашене обухваћеним садржајима, разноврсне базе података и друге стручне изворе у различитим форматима адаптиране околностима и условима у којима се одвијала настава и учење.

Представљени подаци говоре у прилог високих оцена по питању свих вреднованих елемената. У односу на претходне две евалуације и њима пратеће податке, приметне су незнатне осцилације у односу на све вредноване елементе квалитета по студијским програмима што није забрињавајуће ако се узме у обзир да се настава у онлајн окружењу одвија пуне две године, и без обзира на одличну организацију, посвећеност и залагање, вероватним се чини да је и међу студентима

и међу наставним кадром дошло до извесног „засићења“ али и схватања да живу реч наставника и интеракцију директно у учионици не може да надомести чак ни врхунска организација наставе на даљину.

Генерално посматрано, уз узимање у обзир свих департмана обухваћених евалуацијом на нивоу Филозофског факултета а који иначе у свим оцењиваним елементима прелазе просечну оцену изнад 4.6 у актуелној академској години, може се констатовати да су студенти исказали висок степен задовољства квалитетом наставног процеса. Када се подаци сагледају појединачно, по департманима, логично је да међу њима постоје извесне разлике у односу на процењиване елементе а вредно је скренути пажњу на њих. Ради бољег увида у позитивне или пак негативне осцилације, у наредном делу извештаја извршен је својеврсни табеларни упоредни приказ и пратећа краћа анализа података према сваком вреднованом елементу по департманима. Такође, зарад добијања објективније слике, у компаративну анализу укључени су подаци са укупно 3 евалуације из истог семестра, односно из академске 2021/2022., 2020/2021. и 2019/2020. године. Тако је вршено поређење са оценама истих елемената ради утврђивања промена, било повољних било неповољних, те и осмишљавања могућих мера и активности у циљу унапређења квалитета тамо где се детектују потенцијална „критична“ места.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВЕ

Табела 27. Процене квалитета наставе по студијским програмима

Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2020/2021.		Квалитет наставе: Просечне оцене по студијским програмима 2019/2020.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.55	Англистика	4.50	Англистика	4.53	↑4.55:4.50:4.53**
Историја	4.56	Историја	4.50	Историја	4.38	↑4.56:4.50:4.38**
Комуницирање и односи с јавношћу	4.62	Комуницирање и односи с јавношћу	4.65	Комуницирање и односи с јавношћу	4.54	←4.62:4.65:4.54*
Новинарство	4.47	Новинарство	4.53	Новинарство	4.56	↓4.47:4.53:4.56*
Немачки језик и књижевност	4.68	Немачки језик и књижевност	4.67	Немачки језик и књижевност	4.50	↑4.68:4.67:4.50**
Педагогија	4.53	Педагогија	4.60	Педагогија	4.60	↓4.53:4.60:4.60*
Психологија	4.64	Психологија	4.61	Психологија	4.61	↑4.64:4.61:4.61**
Руски језик и књижевност	4.44	Руски језик и књижевност	4.57	Руски језик и књижевност	4.40	←4.44:4.57:4.40
Социјална политика и социјални рад	4.66	Социјална политика и социјални рад	4.72	Социјална политика и социјални рад	4.37	←4.66:4.72:4.37
Социологија	4.73	Социологија	4.71	Социологија	4.72	↑4.73:4.71:4.72**
Србистика	4.73	Србистика	4.73	Србистика	4.67	↔4.73:4.73:4.67*
Филозофија	4.50	Филозофија	4.49	Филозофија	4.41	↑4.50:4.49:4.41**
Француски језик и књижевност	4.69	Француски језик и књижевност	4.72	Француски језик и књижевност	4.72	↓4.69:4.72:4.72*
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.60	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.61	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.54	←4.60:4.61:4.54

Опцијом **болд** означена је једна највиша вредност просечних оцена квалитета наставе а опцијом **болд+италик** најнижа у пролећном семестру по академској години.

* Департмани са негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са позитивним осцилацијама у три евалуације

Вредновање квалитета наставе реализовано је кроз следећих 6 исказа: 1. Предзнање које сам имао/ла је било довољно за праћење наставе; 2. Студенти су на време упознати са садржајем/програмом предмета и начином оцењивања; 3. Наставне целине (садржај предмета) су добро осмишљене; 4. Облици извођења наставе (предавања, вежбе, пракса, семинари, пројекти...) одговарају садржају предмета; 5. Опрема и техничка подршка одговарају облицима наставе; 6. Наставни садржаји омогућују стицање адекватних нивоа знања; 7. Оптерећење студената на предмету је у складу са додељеним ЕСПБ бодовима; 8. Настава је интерактивна и укључује примере из праксе.

У Табели 27 налази се испис просечних оцена квалитета наставног процеса по Департманима у претходне три академске године у пролећном семестру, при чему се опсег укупне просечне оцене креће од 4.54 до 4.61. Увидом у овакав

резултат може се говорити о позитивном тренду унапређења овог елемента вредновања у евалуацији из претходне академске године у односу на евалуацију из истог семестра актуелне академске године и академске 2019/2020. године. Заправо, у претходној години дошло је до извесног побољшања квалитета наставе али у актуелној до незнатног пада. Оваква појава означена је стрелицом на лево (\leftarrow) и упућује да је такав пад скоро не приметан и није алармантан будући да не прелази најнижу оцену која је била актуелна у првом периоду евалуације (2019/2020. године). Позитивна промена у квалитету наставе у односу на претходне године на коју је вредно скренути пажњу приметна је код студијских програма за филозофију и немачки језик и књижевност које похађа мањи број студената, али и студијских програма који броје знатно више студената попут англистике, психологије, социологије, па и историје. Они су означени жутом бојом и стрелицом на горе (\uparrow). Са друге стране, блажи али не и критичан пад у односу на претходне две евалуације уочава се код Департмана за француски језик и књижевност, Департмана за педагогију и Департмана за новинарство (означени црвеном бојом и стрелицом на доле \downarrow). Релативну стабилност квалитета наставе одржао је Департман за србистику будући да у односу на прву евалуацију, код овог студијског програма судећи по просечној оцени дошло је до извесног побољшања квалитета наставе, који се и у актуелној години одржао на истом нивоу. Ова карактеристика назначена је плавом бојом и двосмерном стрелицом (\leftrightarrow).

Говорећи о подацима из актуелног евалуационог периода, примера ради, док су квалитет наставе високом и идентичном оценом вредновали студенти србистике и социологије, најнижи просечну оцену по питању квалитета наставе изразили су студенти новинарства и руског језика и књижевности. Вредности аритметичких средина по Департманима за 2020/2021. академску годину имплицирају да су студенти србистике као и социјалне политике и социјалног рада били највише задовољни квалитетом наставе, а најмање су били задовољни студенти филозофије, историје и англистике. Напоследку, просечне оцене квалитета наставе по департманима у академској 2019/2020. указали су да су највишу оцену овом елементу једнако приписали студенти социологије и студенти француског језика и књижевности. Са друге стране, у истој академској години најнижа оцена квалитета детектована је код Департмана за социјалну политику и социјални рад и Департмана за историју.

Када би се упоредили вредности црвено назначених поља за сваку академску годину са вредностима из четврте колоне, лако би се могло уочити да је код већине ових департмана дошло или до приметних побољшања по питању квалитета наставе или не приметног пада оцене у односу средишњи евалуативни период. Једина негативна осцилација у сва три евалуациона периода десила се код департмана за новинарство, али је и она неосетна, па је бесмислено вршити дубље анализе овог податка.

Генерално гледано, имајући у виду новонастале околности и промене у начину реализовања наставе, резултати су донекле очекивани, незнатна померања у оценама квалитета наставе су природна али свакако је потребно проpratити њихов даљи ток и у наредној евалуацији. Са праксом упоредног приказа пожељно је наставити и у наредним годинама јер се на тај начин лакше могу увидети одређене трансформације, како пожељне тако и оне мање пожељне.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ МАТЕРИЈАЛА

Табела 28. Процене квалитета наставног материјала по студијским програмима

Наставни материјал: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Наставни материјал: Просечне оцене по студијским програмима 2020/2021.		Наставни материјал: Просечне оцене по студијским програмима 2019/2020.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.62	Англистика	4.56	Англистика	4.58	↑4.62:4.56:4.58**
Историја	4.55	Историја	4.60	Историја	4.44	←4.55:4.60:4.44
Комуницирање и односи с јавношћу	4.70	Комуницирање и односи с јавношћу	4.73	Комуницирање и односи с јавношћу	4.65	←4.70:4.73:4.65
Новинарство	4.52	Новинарство	4.56	Новинарство	4.62	↓4.52:4.56:4.62*
Немачки језик и књижевност	4.70	Немачки језик и књижевност	4.71	Немачки језик и књижевност	4.57	←4.70:4.71:4.57
Педагогија	4.60	Педагогија	4.66	Педагогија	4.66	↓4.60:4.66:4.66*
Психологија	4.71	Психологија	4.65	Психологија	4.68	↑4.71:4.65:4.68**
Руски језик и књижевност	4.51	Руски језик и књижевност	4.58	Руски језик и књижевност	4.45	←4.51:4.58:4.45
Социјална политика и социјални рад	4.71	Социјална политика и социјални рад	4.77	Социјална политика и социјални рад	4.43	←4.71:4.77:4.43
Социологија	4.77	Социологија	4.76	Социологија	4.77	↔4.77:4.76:4.77
Србистика	4.76	Србистика	4.78	Србистика	4.72	←4.76:4.78:4.72
Филозофија	4.52	Филозофија	4.55	Филозофија	4.50	←4.52:4.55:4.50
Француски језик и књижевност	4.78	Француски језик и књижевност	4.78	Француски језик и књижевност	4.78	↔4.78:4.78:4.78
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.65	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.66	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.60	←4.65:4.66:4.60

Опцијом **болд** означена је једна највиша вредност просечних оцена квалитета наставе а опцијом **болд+италик** најнижа у пролећном семестру по академској години.

* Департмани са негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са позитивним осцилацијама у три евалуације

Квалитет наставног материјала процењиван је кроз 4 исказа: 1. Наставник и сарадник примењују литературу наведену у спецификацији предмета; 2. Литературом је обухваћен целокупни испитни материјал; 3. Наставни материјал је доступан; и 4. Наставни материјал је јасан, разумљив и технички добро урађен.

Када се изврши компарација добијених резултата у истом семестру у сва три евалуациона периода видљиво је да се распон просечних оцена квалитета наставног материјала по годинама креће се од 4.60 академске 2019/2020, преко 4.65 актуелне 2021/2021. до 4.66 академске 2020/2021. године, што као и у претходном случају упућује на афирмативне промене у доступности извора за учење, њиховој релевантности наставном предмету те и разноврсности наставних материјала за учење у претходној академској години. Иако је присутан пад просечне оцене у актуелној академској години у односу на претходну, он је не приметан и ако такав

није предмет даљег анализирања, посебно када се има у виду да ова оцена није испод просечне оцене добијене у првом евалуативном периоду (2019/2020).

Према подацима из последње колоне може се констатовати да су се извесна побољшања по питању квалитета наставног материјала десила на Департману за психологију и Департману за англистику, док се код појединих департмана могу уочити извесне осцилације, односно да је квалитет наставног материјала у средишњем периоду евалуације имао више оцене у односу на први период али истовремено нешто ниже у односу на актуелну евалуацију али не испод оцена из прве евалуације (историја, комуницирање и односи са јавношћу, немачки језик и књижевност, руски језик и књижевност, социјална политика и социјални рад, србистика, филозофија). Ове осцилације не могу се сматрати негативним али су знак да их је важно надаље пратити. У случају силазне путање у оценама, она се може детектовати код Департмана за новинарство и Департмана за педагогију. Она би се могла сматрати, занемарљивим, готово не приметним падом у оцени квалитета наставног материјала код ова два департмана, будући да су разлике у три периода евалуације незнатне. Најзад, релативну стабилност и одрживост нивоа квалитета током три академске године показују оцене студената Департмана за француски језик и књижевност и Департмана за социологију.

Појединачно посматрано, у актуелној академској години по високим просечним оценама квалитета наставног материјала посебно се издвајају Департман за француски језик и књижевност и Департман за социологију а по најнижим Департман за руски језик и књижевност, и идентичних оцена Департман за новинарство и Департман за филозофију. Посматрањем података из евалуације претходне академске године (2020/2021.) може се уочити да су Департман за француски језик и књижевност и Департман за србистику били водећи по високим и идентичним просечним оценама, док су Департман за филозофију, Департман за новинарство и Департман за англистику имали најниже просечне оцене по питању овог вреднованог елемента. Док је квалитет наставног материјала у 2019/2020. години високо вреднован од стране студената Департмана за француски језик и књижевност и Департмана за социологију, најнижа процена истог елемента у истој години идентификована је код Департмана за историју и Департмана за социјалну политику и социјални рад.

Сагледавањем означених података у црвеним пољима понаособ и поредбене (четврте) колоне уочљиво је да је код Департмана за англистику итекако дошло до побољшања, ако се има у виду да је тренутна оцена виша од претходне две. Код Департмана за руски језик и књижевност и Департмана за социјалну политику и социјални рад, Департмана за филозофију и Департмана за историју уочљиве су одређене варијације у оценама, при чему је оцена из евалуације из претходне године виша него пре две године али је у актуелној години нижа у односу на претходну а уједно виша у односу на оцену пре две године. Овде се заправо ради о

мањим варијацијама које нису забрињавајуће па их и не треба даље анализирати али је важно надаље пратити њихов ток. На Департману за новинарство присутне су осцилације у негативном смеру, што ће рећи да из евалуације у евалуацију студенти показују склоност ка нижем степену слагања са исказима који се односе на обухват, доступност и адекватност наставног материјала. Иако ове оцене нису обесхрабрујуће, препоручљиво би било обавестити наставни кадар о присутним варијацијама о оценама те и посаветовати их да изврше анализу захтеваних наставних материјала и адаптације и неопходне измене где год је то могуће. И напослетку, Департман за француски језик и књижевност задржао исти ниво квалитета наставног материјала током трогодишњег периода што је посебно важно па је у предстојећим годинама пожељно наставити са dobrим праксама које се усмеравају ка континуираном унапређивању, иновирању и надоградњи релевантног наставног материјала.

ПРОЦЕНЕ ОБЈЕКТИВНОСТИ ОЦЕЊИВАЊА

Табела 29. Процене објективности оцењивања по студијским програмима

Оцењивање: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Оцењивање: Просечне оцене по студијским програмима 2020/2021.		Оцењивање: Просечне оцене по студијским програмима 2019/2020.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.58	Англистика	4.52	Англистика	4.54	↑4.58:4.52:4.54**
Историја	4.55	Историја	4.52	Историја	4.38	↑4.55:4.52:4.38**
Комуницирање и односи с јавношћу	4.64	Комуницирање и односи с јавношћу	4.67	Комуницирање и односи с јавношћу	4.62	←4.64:4.67:4.62
Новинарство	4.51	Новинарство	4.54	Новинарство	4.58	↓4.51:4.54:4.58*
Немачки језик и књижевност	4.68	Немачки језик и књижевност	4.69	Немачки језик и књижевност	4.51	←4.68:4.69:4.51
Педагогија	4.54	Педагогија	4.65	Педагогија	4.64	↓4.54:4.65:4.64*
Психологија	4.65	Психологија	4.60	Психологија	4.62	↑4.65:4.60:4.62
Руски језик и књижевност	4.48	Руски језик и књижевност	4.53	Руски језик и књижевност	4.44	←4.48:4.53:4.44
Социјална политика и социјални рад	4.71	Социјална политика и социјални рад	4.73	Социјална политика и социјални рад	4.41	←4.71:4.73:4.44
Социологија	4.76	Социологија	4.71	Социологија	4.76	↔4.76:4.71:4.76
Србистика	4.75	Србистика	4.76	Србистика	4.69	←4.75:4.76:4.69
Филозофија	4.50	Филозофија	4.56	Филозофија	4.49	←4.50:4.56:4.49
Француски језик и књижевност	4.69	Француски језик и књижевност	4.74	Француски језик и књижевност	4.67	←4.69:4.74:4.67
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.61	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.63	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.56	←4.61:4.63:4.56

Опцијом **болд** означена је једна највиша вредност просечних оцена квалитета наставе а опцијом **болд+италик** најнижа у пролећном семестру по академској години.

* Департмани са негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са позитивним осцилацијама у три евалуације

Процена објективности оцењивања вршена је преко само 3 исказа: 1. Рад студента се прати и оцењује током наставе; 2. Оцењивање наставника током наставе и на завршном испиту је професионално и у складу са дефинисаним критеријумима; 3. Наставник кроз оцењивање вреднује разумевање и способност примене знања, као и аналитичко мишљење.

Резултати у Табели 29 приказују да укупне просечне оцене квалитета наставе на свим студијским програмима износе: 4.56 у академској 2019/2020. години, 4.63 у академској 2020/2021. години и 4.61 у 2021/2022. Поред студијског програма за историју који судећи према вредностима приказаним у четвртој колони показује знатна унапређења по питању објективности оцењивања, приметна су побољшања и на Департману за англистику. Из датих података јасно се уочава упечатљива позитивна промена у објективности оцењивања код наставног кадра ангажованог

на Департману за историју, што говори у прилог њиховог одговорног, савесног и професионалног приступа у анализи постојећих недостатака и предузимању мера за њихово превазилажење. Са друге стране, пад квалитета објективности оцењивања који није алармантан, већ скоро не приметан јер су оцене и даље високе, уочљив је код Департмана за новинарство и Департмана за педагогију. Одличне оцене приписане овом елементу не дају простора за посебне интерпретације и дискусије, али је важно скренути пажњу наведеним департманима на присутни тренда пада оцена из године у годину те и упутити на потребу за анализирањем тренутних механизма оцењивања и вредновања знања и постигнућа студената и осмишљавања и имплементирања потенцијалних измена у приступу оцењивању.

Анализом оцена објективности оцењивања из актуелне евалуације примећују се извесне разлике међу департманима. На Департману за србистику и Департману за социологију читавају се највише просечне оцене овог вреднованог елемента, док се најниже могу приметити код Департмана за филозофију и Департмана за руски језик и књижевност. Као што је већ у првом делу извештаја наведено, ниске оцене су вероватно резултат двогодишње реализације наставе на даљину која је умногоме продукovala и одређене неповољности у оцењивању и немогућности стварање комплетне слике напредовања студената услед редукованих директних контаката. Но, и поред тога, број студената који уписује студијске програме на најниже оцењеним департманима је мали, што даје могућности наставном кадру не само за квалитетнији рад него и квалитетније праћење напредовања студената, што је важно искористити и ка томе се усмерити.

Посматрано према означеним подацима у црвеним пољима понаособ и поредбеној последњој колони уочљиво је да је код Департмана за англистику и Департмана за историју дошло до извесних побољшања у приступу оцењивања студената, док су код Департмана за руски језик и књижевност, Департмана за социјалну политику и социјални рад и Департмана за филозофију приметне осцилације, односно померања од првог евалуационог периода до другог оцена се помера на горе, да би се у актуелној евалуацији кретала силазном путањом не прелазећи границу из прве евалуације. Због тога је ово стање и промене важно, као и у претходним елементима вредновања, пратити и даље анализирати.

Генерално гледано, просечне вредности процењиваног елемента у односу на три академске године крећу се углавном узлазном путањом и у позитивном правцу, с тим што се због идентификованих варијација и понегде пада оцена намеће потреба за даљим праћењем и потенцијалним променама приступа у вредновањупостигнућа ученика. Важно је имати у виду да се овај елемент квалитета наставног процеса процењује само на бази три исказа те се ипак мора признати да они не могу у пуном опсегу дати јасну слику реалног стања, већ само квантитативне параметре објективности оцењивања. Како би се добио свеобухватнији увид у однос према оцењивању и само спровођење истог, у

недостатку других инструмената и механизма, овај елемент вредновања квалитета пожељно је допунити додатним исказима или ајтемима отвореног типа путем којих би студенти могли прецизно да наведу недостатке оцењивања. Ипак, и када се узму у обзир само сумарне просечне оцене по годинама студија, по департманима, као и околности у којима се изводила настава и оцењивање студената у последње две године, незнатни падови би могли бити донекле очекивани и оправдани, нису критични, нити се чине забрињавајући ако се зна да су наставници адаптацији овог сегмента квалитета морали да приступе „у ходу“ и зависно од епидемиолошких околности у којима се одвијао наставни процес и процес вредновања знања студената.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ОСОБЉА – НАСТАВНИК

Табела 30. Процене квалитета наставног особља - наставник
по студијским програмима

Наставници: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Наставници: Просечне оцене по студијским програмима 2020/2021.		Наставници: Просечне оцене по студијским програмима 2019/2020.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.63	Англистика	4.56	Англистика	4.59	↑4.63:4.56:4.59**
Историја	4.54	Историја	4.52	Историја	4.41	↑4.54:4.52:4.41**
Комуницирање и односи с јавношћу	4.69	Комуницирање и односи с јавношћу	4.72	Комуницирање и односи с јавношћу	4.62	←4.69:4.72:4.62
Новинарство	4.52	Новинарство	4.58	Новинарство	4.60	↓4.52:4.58:4.60*
Немачки језик и књижевност	4.70	Немачки језик и књижевност	4.71	Немачки језик и књижевност	4.52	←4.70:4.71:4.52
Педагогија	4.59	Педагогија	4.67	Педагогија	4.68	↓4.59:4.67:4.68*
Психологија	4.71	Психологија	4.63	Психологија	4.64	↑4.71:4.63:4.64**
Руски језик и књижевност	4.52	Руски језик и књижевност	4.65	Руски језик и књижевност	4.44	←4.52:4.65:4.44
Социјална политика и социјални рад	4.71	Социјална политика и социјални рад	4.77	Социјална политика и социјални рад	4.43	←4.71:4.77:4.43
Социологија	4.77	Социологија	4.75	Социологија	4.76	↑4.77:4.75:4.76**
Србистика	4.76	Србистика	4.77	Србистика	4.73	←4.76:4.77:4.73
Филозофија	4.56	Филозофија	4.56	Филозофија	4.51	↔4.56:4.56:4.51
Француски језик и књижевност	4.72	Француски језик и књижевност	4.77	Француски језик и књижевност	4.73	←4.72:4.77:4.73
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.64	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.66	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.59	←4.64:4.66:4.59

Опцијом **болд** означена је једна највиша вредност просечних оцена квалитета наставе а опцијом **болд+италик** најнижа у пролећном семестру по академској години.

* Департмани са негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са позитивним осцилацијама у три евалуације

Евалуација и процењивање квалитета наставног особља - наставника спроведено је кроз следећих 6 тврдњи: 1. Припремљен је за наставу; 2. Излаже градиво јасно и разумљиво; 3. Одржава редовно све облике наставе по утврђеном распореду; 4. Подстиче активно учешће студената у настави; 5. Доступан је за сва студентска питања и консултације; и 6. Уважава обавезе студената приликом одређивања термина за проверу знања. Студенти су током процеса вредновања исказали степен слагања са наведеним исказима.

Компарацијом резултата Табеле 30, може се увидети да се распон израчунатих аритметичких средина по питању овог вреднованог елемента креће од 4.59 (2019/2020.) ка 4.66 (2020/2021.) до 4.64 (2021/2022.). С обзиром на смер стрелице на крају четврте колоне и сходно подацима, може се закључити о

варијацијама током евалуационих периода, односно оцене се крећу од нижих ка вишим па опет нижим али не иду испод вредности из првог периода евалуације.

Освртом на резултате појединачних департмана у сва три евалуациона периода, приметна су одређена побољшања у раду наставника и то чак на четири департмана (англистика, историја, психологија и социологија). Ови резултати уједно могу бити потврда „уходаности“ наставника у новонасталим околностима али и веће флексибилности у њима. На ово је посебно вредно скренути пажњу јер се међу наведена четири департмана налазе два, по броју студената, највећа. Могло би се рећи да су задовољнији квалитетом рада својих наставника у актуелној години у односу на претходне две, јер јасно препознају веће ангажовање, разумевање, отвореност и доступност наставника током наставе, али и током остваривања других видова комуникације. Са друге стране, негативне осцилације запажају се код Департмана за новинарство и Департмана за педагогију, код којих се читава мањи пад оцене који није забрињавајућег карактера али је свакако важно информисати наставнике и указати им на мере и могућности побољшања сопственог рада који непосредно утиче на квалитет целокупног наставног процеса. Релативну стабилност квалитета наставника, судећи по просечним оценама, одржава Департман за филозофију.

Када се посматра актуелна академска година, студенти Департмана за србистику и Департмана за социологију су најзадовољнији радом наставника. Другим речима, студенти ових департмана су изузетно задовољни редовношћу, припремом, доступношћу и ангажованошћу наставника. Са друге стране, према просечним оценама гледано, најмање задовољни овим сегментом су студенти Департмана за новинарство и Департмана за руски језик и књижевност. Без обзира на ниже резултате, просечне оцене код ова два департмана су одличне те ови подаци нису обесхрабрујући будући да ниједна оцена није испод 4.52. Конкретније, ове оцене не дају основа нити поводе за даља разматрања и дубинске анализе али обавезују на континуирано праћење из године у годину.

Узимањем у обзир података означених у црвеним пољима понаособ и поредбеној последњој колони може се констатовати да се само код Департмана за историју примећује незнатно побољшање у раду наставника, на Департману за руски језик и књижевност и Департману за социјалну политику и социјални рад варијабилност и оцени квалитета рада наставника, док се не Департману за новинарство читавају негативне осцилације од евалуације до евалуације.

ПРОЦЕНЕ КВАЛИТЕТА НАСТАВНОГ ОСОБЉА – САРАДНИК

Табела 31. Процене квалитета наставног особља - сарадник
по студијским програмима

Сарадници: Просечне оцене по студијским програмима 2021/2022.		Сарадници: Просечне оцене по студијским програмима 2020/2021.		Сарадници: Просечне оцене по студијским програмима 2019/2020.		Разлике у три евалуације
Англистика	4.63	Англистика	4.61	Англистика	4.65	→4.63:4.61:4.65
Историја	4.56	Историја	4.52	Историја	4.45	↑4.56:4.52:4.45**
Комуницирање и односи с јавношћу	4.73	Комуницирање и односи с јавношћу	4.75	Комуницирање и односи с јавношћу	4.68	←4.73:4.75:4.68
Новинарство	4.66	Новинарство	4.69	Новинарство	4.64	←4.66:4.69:4.64
Немачки језик и књижевност	4.73	Немачки језик и књижевност	4.77	Немачки језик и књижевност	4.62	←4.73:4.77:4.62
Педагогија	4.61	Педагогија	4.68	Педагогија	4.68	↓4.61:4.68:4.68*
Психологија	4.71	Психологија	4.65	Психологија	4.49	↑4.71:4.65:4.49**
Руски језик и књижевност	4.63	Руски језик и књижевност	4.70	Руски језик и књижевност	4.34	←4.63:4.70:4.34
Социјална политика и социјални рад	4.70	Социјална политика и социјални рад	4.75	Социјална политика и социјални рад	4.42	←4.70:4.75:4.42
Социологија	4.80	Социологија	4.76	Социологија	4.74	↑4.80:4.76:4.74**
Србистика	4.82	Србистика	4.82	Србистика	4.76	↔4.82:4.82:4.76
Филозофија	4.53	Филозофија	4.55	Филозофија	4.41	←4.53:4.55:4.41
Француски језик и књижевност	4.72	Француски језик и књижевност	4.82	Француски језик и књижевност	4.77	↓4.72:4.82:4.77*
Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.67	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.69	Укупна просечна оцена квалитета наставе:	4.59	←4.67:4.69:4.59

Опцијом **болд** означена је једна највиша вредност просечних оцена квалитета наставе а опцијом **болд+италик** најнижа у пролећном семестру по академској години.

* Департмани са негативним осцилацијама у три евалуације

** Департмани са позитивним осцилацијама у три евалуације

Вредновање квалитета рада чланова наставног особља - сарадника процењиван је кроз идентичне исказе који се односе на наставнике а већ наведене у оквиру горенаведеног текста.

Сагледавајући приказане резултате у Табели 31, просечне оцене по питању квалитета рада сарадника се крећу у опсегу од 4.59 академске 2019/2020, преко 4.67 академске 2021/2021. до 4.69 академске 2020/2021. године. Као и у случају претходне табеле која се односи на квалитет рада наставника, и овде се препознаје раст просечних оцена у средишњем периоду евалуације у односу на први и незнатан пад просечне оцене у актуелној академској години у односу на претходну али не испод просечне оцене у првом евалуативном периоду. Дакле, може се закључити о минималним варијацијама просечне оцене по евалуативним

циклусима али оне нису критичне и као такве не дају основа за посебна разматрања.

Резултати из првог дела табеле посматрано узлазном линијом крећу се од 4.53. до 4.82. С обзиром на позицију просечних оцена рекло би се да млађи наставни кадар Департмана за србистику посвећено и одговорно приступа наставном раду тежећи што вишем квалитету. Овакав резултат је природно очекиван јер млади наставни кадар наведеног департмана поред ентузијазма и енергије које инвестирају у рад са студентима, поседују још један квалитет који их студентима чини приближнијим, а то су њихове године и младост, па је остваривање отворене комуникације и квалитетне интеракције знатно лакше. Између осталог, реч је о департману који похађа мањи број студената те је квалитетну и ефикасну практичну наставу умногоме лакше организовати и спровести. Најнижи ниво задовољства у актуелној академској години изражавају студенти Департмана за филозофију. Ове оцене не прелазе праг одличне оцене (4.5) али се свакако и у овом случају ради о департману са мањим бројем студената па би по узору на колеге са Департмана за србистику сарадници Департмана за филозофију могли да промене приступ наставном раду и себе представе у бољем светлу. Подразумевано, ако се иде ка највишем нивоу квалитета у смислу постизања бар приближног баланса са просечним оценама на другим департманима, препоручљиво је у наредном периоду усмерити активности ка даљем оснаживању, охрабривању и подстицању младих сарадника у свим областима наставног рада. Вероватним се чини да резултати неће изостати уколико се предузму одређене активности попут: информативних и саветодавних разговора, дубљи увид у сасвим конкретне податке евалуације, давања примера добре праксе, адекватне инструктаже, као и јачања и унапређивања дидактичко-методичких и психолошких компетенција младих сарадника.

Када се узму у обзир подаци означени у црвеним пољима понаособ и подаци у поредбеној (последњој) колони може се констатовати да се код Департмана за историју примећује незнатно побољшање у раду сарадника, а на Департману за руски језик и књижевност и Департману за филозофију веријације у оцени квалитета рада сарадника. Надаље, када се сагледају подаци означени у жутим пољима и подаци из четврте колоне, интересантна је ситуација да је код Департмана за француски језик и књижевност који је углавном годинама био водећи по оценама квалитета сарадника, дошло до негативних осцилација, односно мањег пада у оценама, док су на Департману за србистику оцене квалитета сарадника остале непромењене кроз двогодишњи период.

Анализом разлика засебних вредности у све три академске године, евидентна су значајна побољшања у области квалитета рада младих сарадника пре свега на Департману за социологију, Департману за психологију и Департману за историју. Студенти наведених студијских програма изражавају веће задовољство

радом асистената, сарадника, истраживача и демонстратора у односу на претходне две академске године. Релативну стабилност квалитета одржали су млади сарадници Департмана за србистику. Иако високе, оцене студената Департмана за педагогију и Департмана за француски језик и књижевносту у односу на друге департмане указују на нешто мање задовољство радом сарадника у односу на претходне две академске године. Без обзира на уочен пад, нижа оцена није критична будући да се ради о одличним оценама. Уочене варијације у односу на претходне године вероватно су резултат „засићености“ наставом у онлајн окружењу, како самих сарадника тако и студената. У циљу побољшања квалитета наставног процеса а и искустава студената, младим сарадницима потребно је пружити адекватну подршку и подстицаје, инструктаже за наставни рад у неочекиваним и изненадним околностима, охрабровати ентузијазам, посвећеност, одговорност и професионалан однос према студентима, те и ка квалитетној организацији и реализацији вежби. Следствено томе, на професионалном развоју и надоградњи знања и вештина ладих сарадника треба континуирано радити, па је у том погледу веома важно пружити им повољно и стимулативно окружење за раст, развој и максималну искористивост сопствених капацитета и ресурса.

IV ПРЕДЛОГ МЕРА

У оквиру вредновања квалитета наставног процеса узимањем у обзир добијених резултата из студентских евалуација, Комисија за унапређење квалитета спроводи опсежну анализу, обухватајући и сагледавајући чак и појединачне резултате по свим предметима, департманима и наставном кадру ангажованом на конкретним студијским програмима од прве до четврте године студија. Прилика за нешто обухватнији приступ квантитативним подацима полазна је тачка за детектовање критичних и потенцијално ризичних места, посебно код ниже вреднованих елемената квалитета наставног процеса. Захваљујући оваквом увиду и сазнањима добијеним на основу њега, ствара се адекватна основа за осмишљавање могућих активности које би биле оријентисане ка континуираном унапређивању квалитета наставног процеса. Важно је имати у виду да Центар за унапређење квалитета не базира своје функционисање и деловање само на утврђивању неконзистентности, недостатака, слабости и мањкавости већ улаже напоре у афирмисање примера добре праксе и промовисање прогреса у погледу квалитета вреднованих елемената, за које упориште проналази у недавно уведеним компаративним прегледима и анализама података у оквирима три академске године (три евалуативна периода).

Креирање извештаја о самовредновању квалитета наставног процеса само је једна од активности унутар Центра. Да би се постигли максимални ефекти, транспарентност и информисаност, управник Центра за унапређење квалитета заједно са продеканом за наставу позива управнике свих департмана и упознаје их о спроведеној евалуацији и кључним резултатима вредновања. С обзиром на то да се добијени подаци евалуација складиште по устаљеној процедури и чувају, управницима департмана појединачни резултати могу се учинити доступним како би наставницима и сарадницима био омогућен увид у исте. Овакав начин рада не само да омогућава конструктивну и отворену комуникацију на релацији Центар за унапређење квалитета-управници-наставни кадар, већ даје прилике да се заједничким снагама ради на отклањању идентификованих слабости, недостатака и критичних тачки, али и афирмисању добрих страна и напредака на чијој стабилности и одрживости треба константно радити. Сходно повратним информацијама које добијају, пружају им се не само прилике већ и подршке и модели за планирање, дизајрнирање и спецификовање сасвим конкретног плана активности оријентисаних ка превазилажењу недостатака, кориговању неповољних ситуација или предупредивању могућих неповољних појава у наставном раду који директно или индиректно зависе од наставника и сарадника. Премда се, судећи према датим резултатима и упоредној анализи садржаној у овом извештају не издвајају негативни трендови по питању квалитета наставног процеса

већ одређене варијације и у појединим случајевима побољшања, Центар за унапређење квалитета континуирано шаље поруку о отворености, флексибилности и кооперативности за укључивање кад год се то чини потребним и у оквирима својих надлежности ради заједничког, прагматичног и конструктивног решавања проблема али и потенцијалних скривених нуспојава које се могу наслутити. У таквим, премда ретким случајевима, посебно формиране комисије уз ангажовање продекана за наставу, управника Центра за унапређење квалитета и управника департмана разматрају баријере и ризичне факторе и заједничким иницијативама осмишљавају план деловања који се спроводи према јасно спецификованим правилима све док се исте не редукују или у најбољем случају отклоне. У супротном, уколико предвиђених повољних ефеката нема, односно у случајевима неделотворног плана, врши се његово адаптирање и измена.

Важно је напоменути и отвореност Центра за унапређење квалитета за све конструктивне и проактивне предлоге наставног особља за унапређење свих домена квалитета наставног процеса. У том погледу, не уважавају се само повратне информације од студената као корисника образовних услуга, већ и од наставног особља које итекако може дати драгоцене информације јер су као пружаоци образовних услуга често у ситуацијама суочавања различитим тешкоћама и проблемима, посебно када се имају у виду ванредне околности и кризне ситуације. У том смислу, отвореност и флексибилност Центра, доступност његових чланова, колегијалност, уважавање и разумевање, успостављање и неговање вишесмерне комуникације, посвећеност заједничком циљу и истрајност у решавању насталих проблема, застоја и неприлика у наставном раду међу приоритетним су задацима ове организационе јединице.

Напоследку, и не мање важне јесу интензивније иницијативе ка информисаности студената од стране представника Студентског парламента и самог Центра и представника студената који сачињавају Комисију за унапређење квалитета Факултета, о значају њиховог учешћа, објективности и принципијелности у евалуацијама. Овome треба придодати и потребу за подстицањем и охрабривањем студената да слободно изнесу сопствена мишљења и ставове, како јавно и транспарентно, тако и анонимно кроз коментаре на евалуативним листовима јер се неретко дешава да овај део студенти оставе непопуњен. Подизање нивоа њихове информисаности, културе квалитета, културе ангажовања и већег обухвата евалуацијама од непроцењивог је значаја како за факултет као установу која ради на подизању квалитета студентског стандарда и свих осталих области квалитета, тако и за саме студенте као директне кориснике услуга ове институције. Такав вид озбиљног учешћа студената и њихове посвећености Центру за унапређење квалитета дало би подршку од немерљиве важности за превазилажење ризичних и можда нестабилним подручјима која су потенцијално непокривена или неоткривена, а на чијим преиначавању би било

могуће радити. Управо из тог разлога будуће активности Центра треба да буду усмерене и ка већој информисаности студената о раду Центра што се може постићи периодичним састанцима са студентима и организовањем стручних трибина. Свакако, инпути који долазе од студената, али и самих наставника, значајан су ресурс на чијим основама Центар може базирати и оријентисати своје будуће деовање, иницијативе и настојања ка остваривању квалитета на завидном нивоу. Између осталог, нужно је свим актерима наставног процеса приближити надлежности Центра за унапређење квалитета, његову улогу и задатке, информисати их редовно о резултатима евалуације, предузимању мера за побољшања, ажурнијем презентовању кључних резултата, али и захтевом за већим ангажовањем у раду Центра. Повезивањем Центра за унапређење квалитета са свим организационим јединицама од вишеструког је значаја јер би такав приступ резултирао јачим умрежавањем на свим нивоима и кооперативношћу које би насполетку могле резултирати и неким новим видовима организовања, функционисања или чак штавише тестирањем иновативнијих приступа или неопробаних метода рада.

Ниш, 22. 12. 2022.

Управник Центра за унапређење квалитета

Доц. др Драгана Јовановић